

**ArcheoPro Archeologisch rapport
Nr 802**

**De Boschkens, Goirle
Gemeente Goirle
Inventariserend Veldonderzoek (IVO);
Oppervlaktekartering en karterend booronderzoek**

Richard Exaltus
Joep Orbons

Mei 2010

ArcheoPro

ArcheoPro Archeologisch rapport Nr 802

De Boschkens, Goirle Gemeente Goirle Inventariserend Veldonderzoek (IVO); Oppervlaktekartering en karterend booronderzoek

Colofon

Opdrachtgever: Past2Present-ArcheoLogic, Woerden
Datum: 24 mei 2010

Projectcode : 07-087-S Boschkens, Goirle
Bestandsnaam : ArcheoPro, Boschkens, Goirle, 2010 05 24
Opgesteld conform KNA 3.1
Archis CIS-nummer: 25786
Opslagplaats documentatie: Provincie Noord-Brabant

Auteur: Richard Exaltus, Joep Orbons
Projectleider : Richard Exaltus, Joep Orbons
Projectmedewerkers: Ton Breuls, Mans Schepers, Monika Knul, Astrid Koekkelkoren, Jochem
Koopman en Henk Ramakers
Onderaannemers: nvt
Autorisatie: Richard Exaltus

ISSN : 1569-7363

Uitgegeven door Souterrains, Partner of ArcheoPro
© Copyright 2007 Souterrains, Maastricht

Souterrains, Partner of ArcheoPro

Holdaal 6
NL 6228 GH Maastricht
Nederland
Tel : 0(0 31) 43 3672586
Fax: 0(0 31) 43 3672585
Mobiel: 0(0-31) 6-15 071 366

BTW: NL.1575.24.541.B01
e-mail: j.orbons@souterrains.nl
www.souterrains.nl

Kamer van Koophandel Zuid Limburg: 14066883
Postbank: 8980640
IBAN: NL29PSTB0008980640 BIC/ Swift: PSTBN L21

Inhoudsopgave:

Samenvatting.....	4
1 Inleiding	5
1.1 Algemeen	5
1.2 Locatiegegevens:.....	5
1.3 Onderzoek	5
2 Veldonderzoek	8
2.1 Verrichte werkzaamheden	8
2.2 Inspectie bodemontsluitingen	9
2.3 Resultaten booronderzoek.....	10
2.4 Interpretatie	15
3 Conclusies en aanbevelingen	17
Literatuur.....	18
Bijlage 1: Boorbeschrijving	18

Samenvatting

In december 2007 en januari 2008 is door ArcheoPro een Inventariserend VeldOnderzoek (IVO) uitgevoerd op een terrein aan de Boschkens in Goirle. Het onderzoek had als doel eventueel aanwezige archeologische waarden in kaart te brengen.

De aanleiding voor het onderzoek vormt bouwplannen op het aangegeven gebied.

Het archeologisch onderzoek betrof een Inventariserend VeldOnderzoek (IVO) zonder bureaustudie. Het bureauonderzoek is reeds in 2003 door BILAN uitgevoerd.

Het Inventariserend Veldonderzoek had tot doel om het de resultaten van het bureauonderzoek te toetsen door middel van veldwaarnemingen. Hiermee kan de vraagstelling beantwoord worden of binnen het plangebied archeologische waarden aanwezig (kunnen) zijn en of deze vervolgonderzoek en/of planaanpassing vereisen.

Binnen het onderzoeksterrein zijn 114 boringen gezet.

Oorspronkelijk hebben de bodems binnen het plangebied waarschijnlijk uit podzolbodems bestaan. Deze zijn tengevolge van bosbouw in de negentiende eeuw en akkerbouw in de twintigste eeuw, vrijwel volledig verloren gegaan. Hierdoor is een tamelijk dikke bouwvoor ontstaan met daaronder een menglaag die uit brokken bouwvoor en brokken C-horizont bestaat.

Het plangebied bestond ten tijde van het onderzoek grotendeels uit akkerland met een goede vondstzichtbaarheid. Hierdoor kon op het overgrote deel van het plangebied een vlakdekkende oppervlaktekartering worden uitgevoerd.

Zowel tijdens het booronderzoek als tijdens de oppervlaktekartering is slechts modern, van elders aangevoerd materiaal aangetroffen. Er is geen vondstmateriaal aangetroffen dat als archeologisch relevant kan worden beschouwd.

De resultaten van het onderzoek geven derhalve geen aanleiding om archeologisch vervolgonderzoek te adviseren. Evenmin zijn tijdens het onderzoek archeologische resten aangetroffen waarmee tijdens de verdere planvorming of bij de uitvoering van de geplande werkzaamheden rekening zou moeten worden gehouden.

1 Inleiding

1.1 Algemeen

- Opdrachtgever: Past2Present-ArcheoLogic, Woerden
- Aanleiding onderzoek: Bouwplannen
- Datum uitvoering veldwerk: december 2007 - januari 2008
- Archis CIS nummer: 25786
- Bevoegd gezag: Gemeente Goirle
- Bewaarplaats vondsten: Provincie Noord Brabant
- Bewaarplaats documentatie: Provincie Noord Brabant

1.2 Locatiegegevens:

- Provincie: Noord Brabant
- Gemeente: Goirle
- Plaats: Goirle
- Globale ligging: Ten noorden van Goirle
- Hoekcoördinaten plangebied:
 - o 132.400 / 394.360
 - o 132.430 / 394.080
 - o 132.260 / 394.060
 - o 132.260 / 394.190
 - o 132.060 / 394.100
 - o 131.870 / 393.640
 - o 131.760 / 393.970
- Oppervlakte plangebied: 10.6 ha
- Eigendom: Gemeente Goirle
- Toponiem: Boschkens
- Grondgebruik: Akker en tuin
- Hoogteligging: ± 15 m +NAP
- Bepaling locaties: GPS Garmin, meetlinten
- Onderzoeksgebied bureauonderzoek: n.v.t.

1.3 Onderzoek

In december 2007 en januari 2008 is door ArcheoPro een Inventariserend VeldOnderzoek (IVO) uitgevoerd op een terrein aan de Boschkens in Goirle. Het onderzoek had als doel eventueel aanwezige archeologische waarden in kaart te brengen.

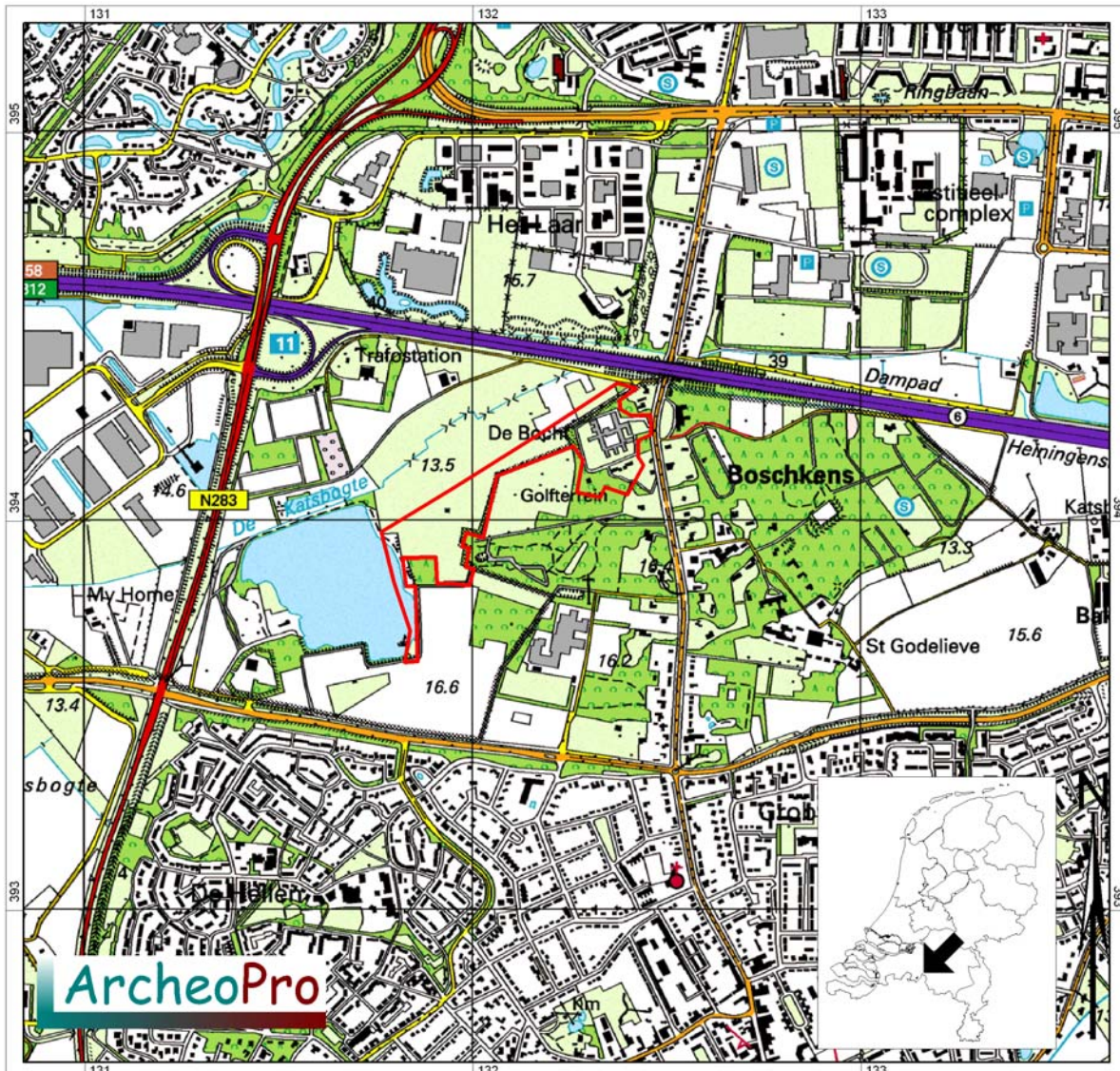
De aanleiding voor het onderzoek vormt bouwplannen op het aangegeven gebied.

Het archeologisch onderzoek betrof een Inventariserend VeldOnderzoek (IVO) zonder bureaustudie. Het bureauonderzoek is reeds in 2003 door BILAN uitgevoerd (BILANrapport 2003/41 Boschkens Bakertand, archeologisch vooronderzoek van de resterende delen.

Op basis van dit onderzoek is geen gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel geformuleerd. Wel is op basis van de IKAW geconcludeerd dat een hoge kans bestaat op het aantreffen van archeologische resten daterend vanaf het Laat-Paleolithicum tot en met de Late Middeleeuwen. Dit is met name het geval op terreindelen waarop de oorspronkelijke bodemopbouw min of meer bewaard is gebleven onder een esdek.

Het Inventariserend Veldonderzoek had tot doel om het de resultaten van het bureauonderzoek te toetsen door middel van veldwaarnemingen. Hiermee kan de vraagstelling beantwoord worden of binnen het plangebied archeologische waarden aanwezig (kunnen) zijn en of deze vervolgonderzoek en/of planaanpassing vereisen.

ArcheoPro voert haar onderzoeken uit conform de hiervoor vastgelegde normen en richtlijnen en is door het College voor de Archeologische Kwaliteit (CvAK) goedgekeurd als bedrijf dat bodemverstorende werkzaamheden mag verrichten in het kader van inventariserend veldonderzoek met als doel het opsporen of onderzoeken van archeologische monumenten. Het onderzoek is uitgevoerd door drs. R.P. Exaltus (senior-archeoloog), ing. P.J. Orbons (senior vakspecialist), Mans Schepers (junior archeoloog), Ton Breuls, Monika Knul, Astrid Koekkelkoren, Jochem Koopman en Henk Ramakers (veldtechnici).

Figuur 1: De ligging van het plangebied (rood omlijnd) met daaromheen de cirkel die de buitengrens van het onderzoeksgebied aangeeft. © Topografische Dienst Kadaster, Emmen, 2007

Figuur 2: Luchtfoto met daarop rood omljnd het onderzoeksgebied. Bron: <http://maps.google.nl/>.

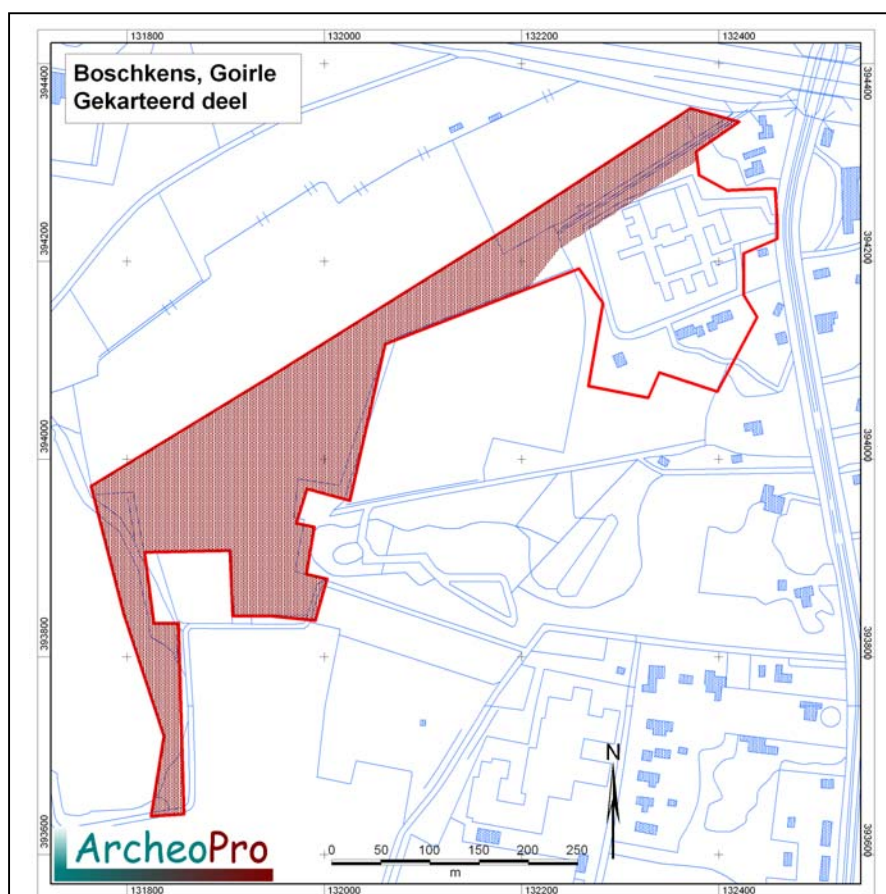
2 Veldonderzoek

2.1 Verrichte werkzaamheden

Doordat het overgrote deel van het plangebied in gebruik bleek te zijn als akker en hierop een goede vondstzichtbaarheid heerste (zie figuur 4), kon een vlakdekkende oppervlaktekartering worden uitgevoerd. Hiertoe zijn parallel aan elkaar liggende banen belopen met telkens vijf meter tussenafstand.

Vervolgens is een karterend booronderzoek uitgevoerd volgens de normen van de provincie Noord-Brabant (Onderzoekseisen Provincie Noord-Brabant t.b.v. archeologisch vooronderzoek in de vorm van een inventariserend en waarderend veldonderzoek). Hiertoe is geboord in een verspringend netwerk met telkens 35 meter afstand tussen de boringen en 30 meter afstand tussen de boorraaien. Voor de boringen is gebruik gemaakt van een edelmanboor met een diameter van 15 cm. Het hiermee opgeboorde materiaal is gezeefd op een zeef met een maaswijdte van vier millimeter.

- Positie boringen: regelmatige verdeling over het plangebied, zie figuur 8.
- Gebruikt boormateriaal: guts met diameter van edelmanboor met diameter van 15cm.
- Totaal aantal boringen: 114
- Boorgrid: 30 x 35 m.
- Boordichtheid: 10.7 boringen per hectare
- Geboorde diepte: 50 - 180 cm -Mv
- Inmeten boorlocaties: GPS, meetlint en waterpas
- Boorbeschrijving:
Archeologische
Standaard
Boorbeschrijving
(ASB 5.1)
- Oppervlaktekartering:
Op het op figuur 3
aangegeven deel van
het plangebied was de
vondstzichtbaarheid
goed en is derhalve
een vlakdekkende
oppervlaktekartering
uitgevoerd.

Figuur 3: Hierop is het deel van het plangebied waarop een vlakdekkende oppervlaktekartering heeft plaatsgevonden, gearceerd.

2.2 Resultaten oppervlaktekartering

Ondanks de goede vondstzichtbaarheid (zie figuur 4) zijn tijdens de oppervlaktekartering geen vondsten gedaan die van voor de achttiende/negentiende eeuw dateren. Verspreid over het plangebied zijn slechts relatief moderne puin- en aardewerkresten aangetroffen.

Figuur 4: Vondstzichtbaarheid

Figuur 5: De veldmedewerkers op lijn tijdens de oppervlaktekartering

2.3 Resultaten booronderzoek

De ligging van de boorpunten is weergegeven op de boorpuntenkaart. De resultaten van het booronderzoek zijn opgesomd in Bijlage 1.

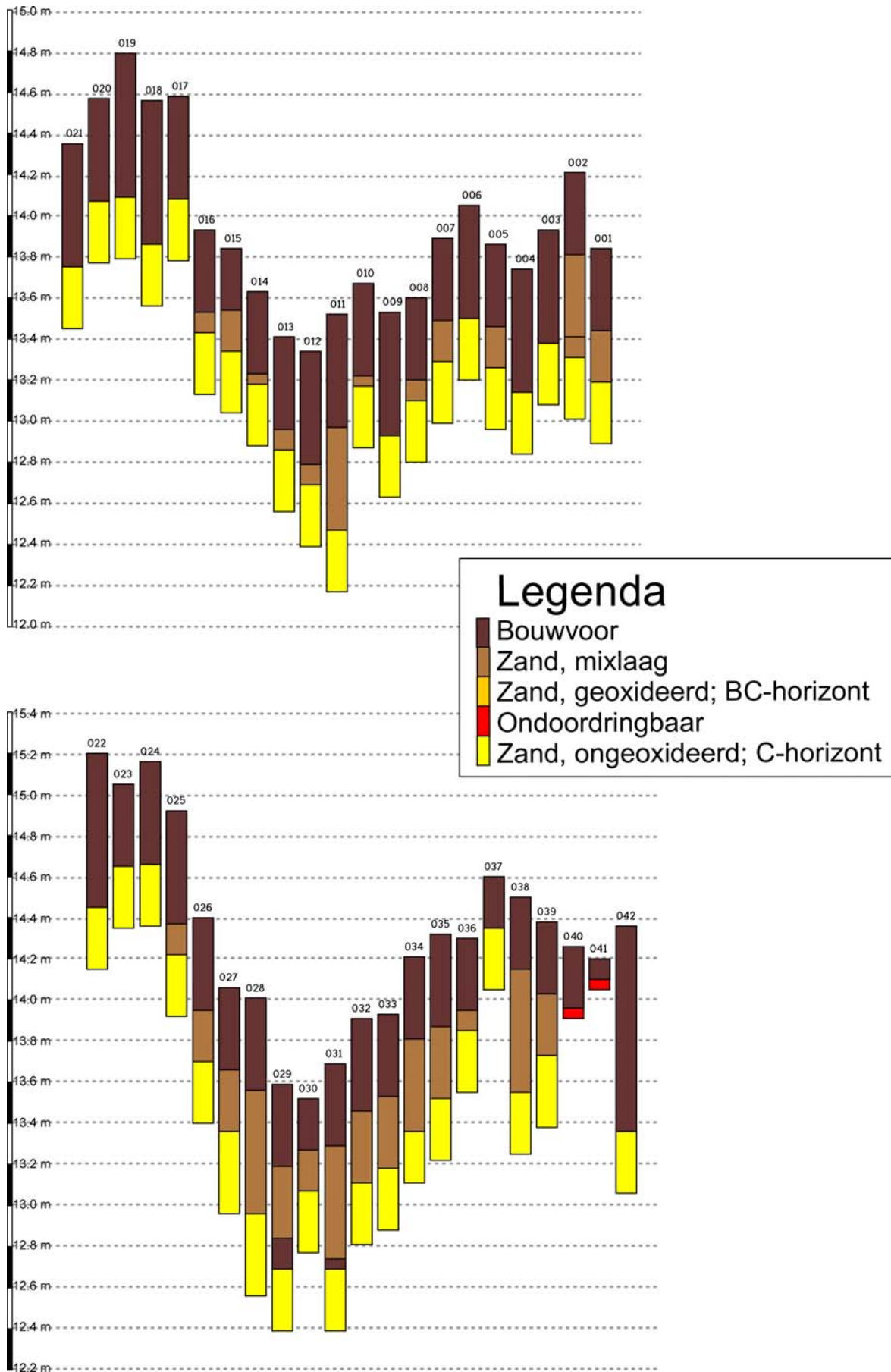
Tijdens het veldonderzoek zijn 114 boringen gezet. Enkele boorpunten die middenin nog bestaande gebouwen vallen, zijn vervallen, terwijl enkele boorpunten die net in een gebouw zouden vallen, een beetje uit het driehoeksgrid zijn geplaatst om toch een adequate boordichtheid te verkrijgen.

De resultaten van het booronderzoek leveren een tamelijk uniform beeld op. In veruit de meeste boringen is een humusrijke toplaag aangetroffen van ongeveer een halve meter dikte. Onder deze humusrijke toplaag bleek in veel boringen een laag aanwezig die bestond uit brokken schoon, geel zand en brokken humusrijk zand. Deze laatste brokken komen qua kleur en samenstelling overeen met het materiaal waaruit ook de humusrijke toplaag bestaat. Onder deze laag, is doorgaans schoon geel zand aangetroffen. Dergelijk schoon geel zand, bleek in de boringen waarin geen uit brokken bestaande laag is aangetroffen, direct onder de humusrijke toplaag aanwezig te zijn.

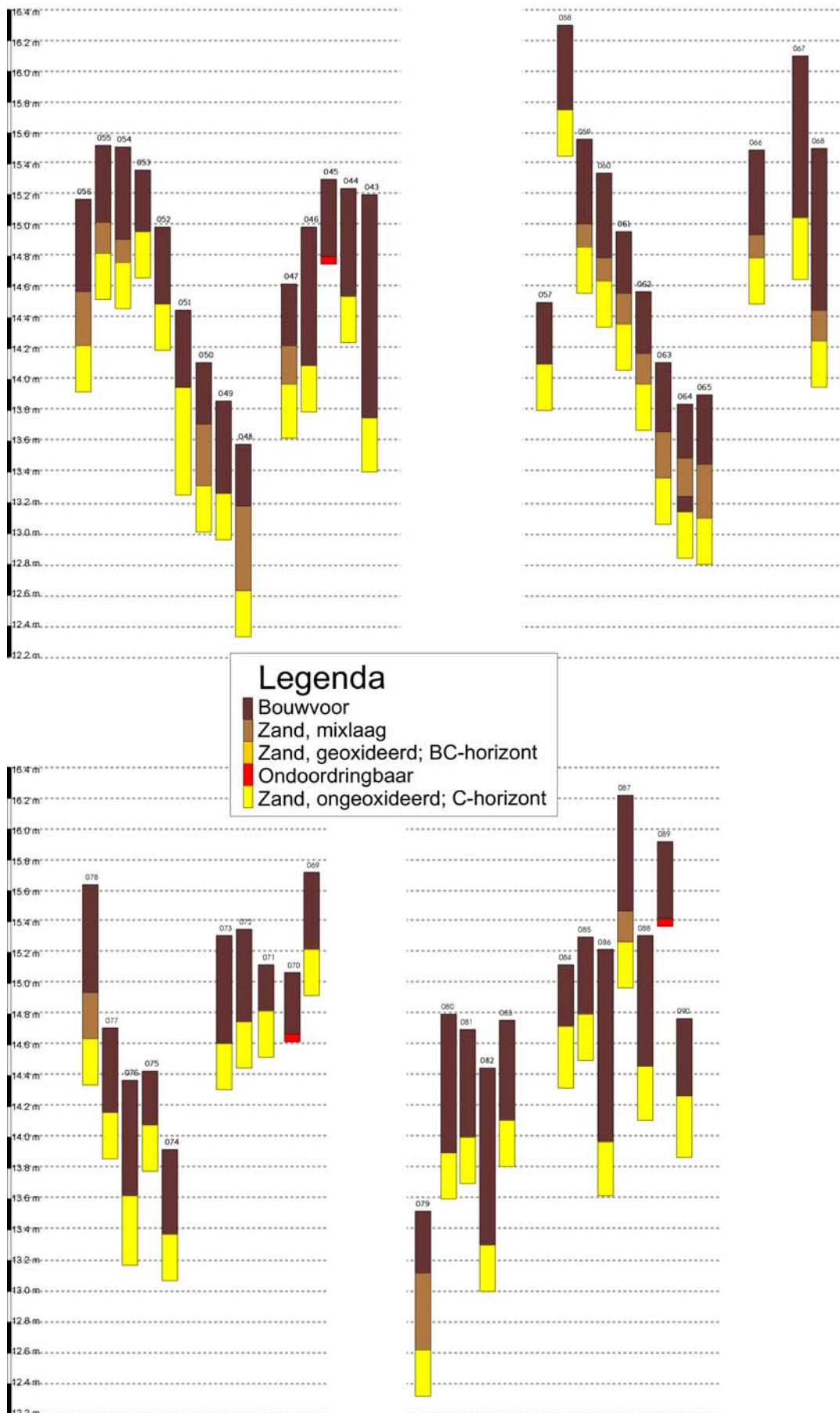
Slechts enkele boringen wijken af van het bovenbeschreven beeld; in boring 98 bleek boven het schone gele zand nog een dunne laag sterk geoxideerd zand aanwezig te zijn. In de boringen 40, 41, 45, 70 en 92, is onder de humusrijke toplaag een ondoordringbare laag aangetroffen. In geen van de boringen is vondstmateriaal aangetroffen dat van voor de achttiende/negentiende eeuw dateert.

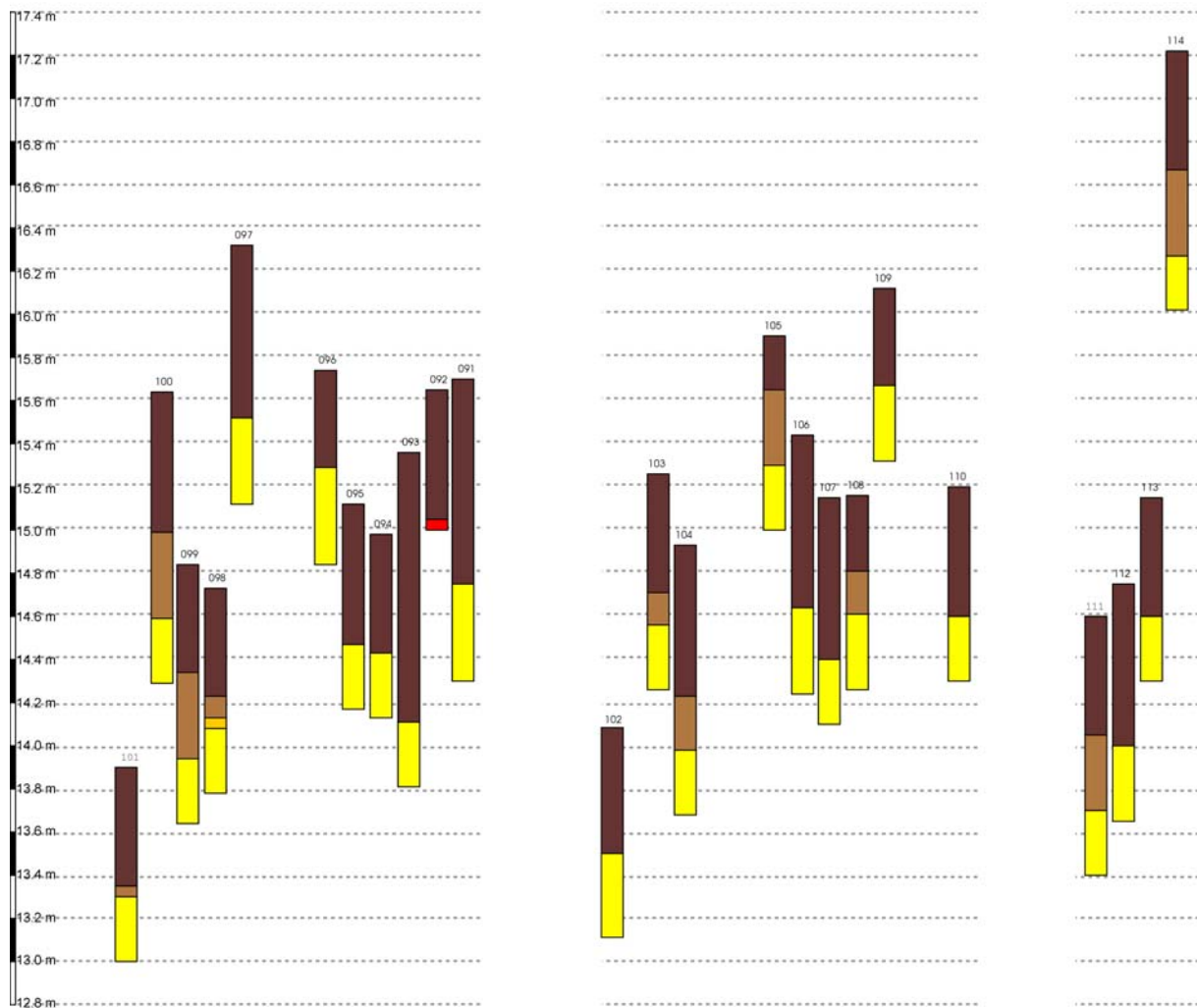
Figuur 6: Foto van boring 61.

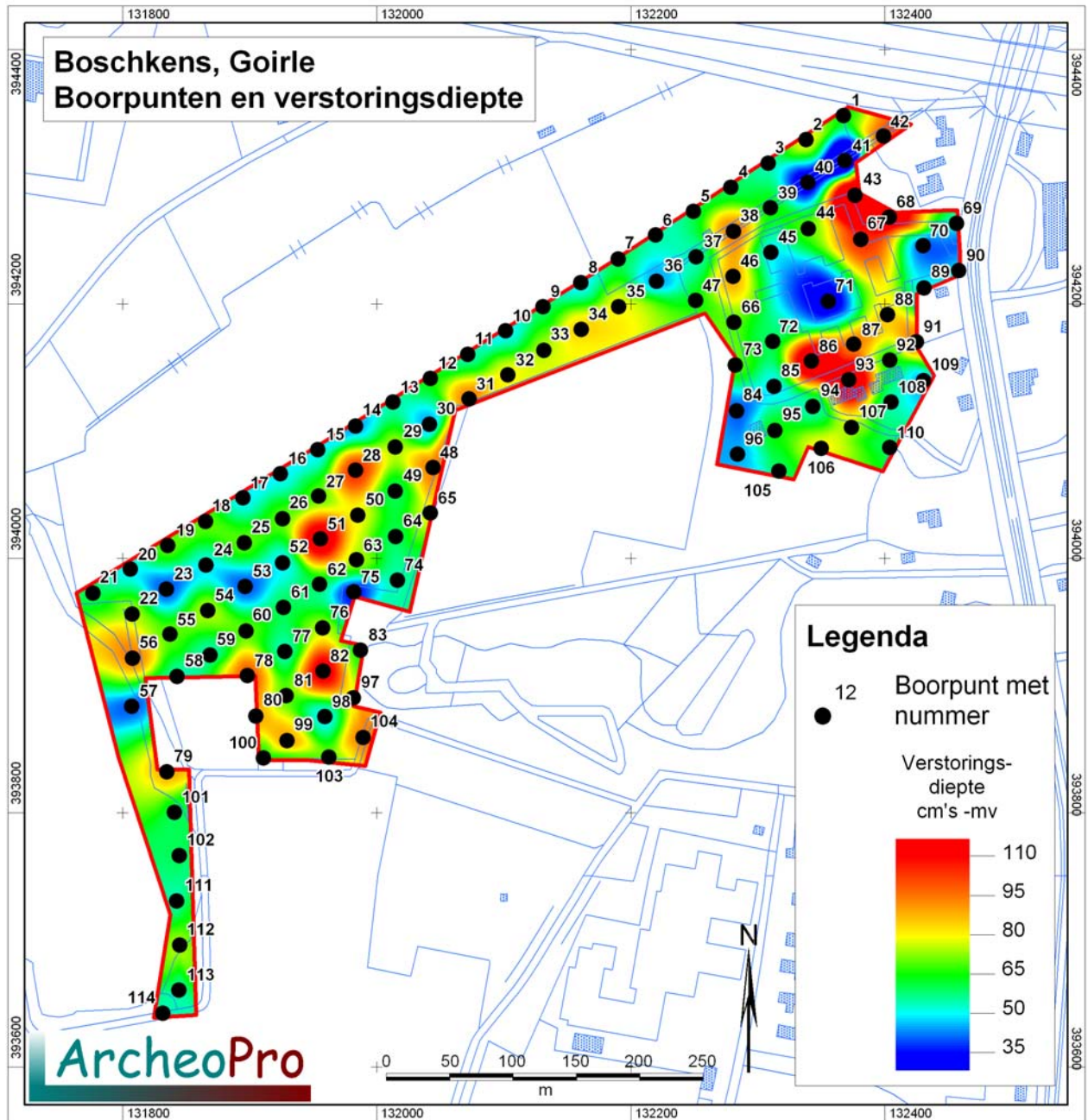
Figuur 7a: Boorprofielen 1-21 en 22-42

Figuur 7b: Boorprofielen 43-56, 57-68, 69-78 en 79-90

Figuur 7c: Boorprofielen 91-101, 103-110 en 111-114

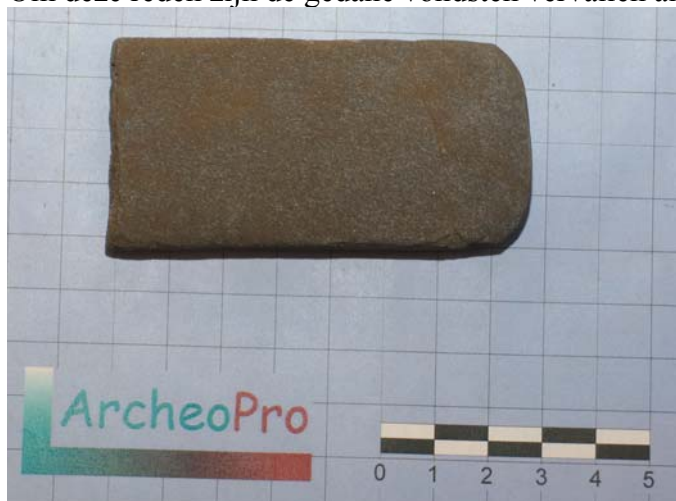
Figuur 8: Boorpunten met verstoringsdiepten. © Topografische Dienst Kadaster, Emmen, 2007

2.4 Interpretatie

De tamelijk dikke humusrijke toplaag die bovenin de boringen is aangetroffen, vormt een bouwvoor die is ontstaan onder invloed van bosbouw en moderne akkerbouw. Uit historische kaarten blijkt dat het gebied in de negentiende eeuw vrijwel volledig bebost geweest en in de twintigste eeuw in gebruik genomen voor de akkerbouw. Door de hiermee gepaard gaande grondbewerking is de oorspronkelijke podzolopbouw vrijwel volledig verloren gegaan en is tussen de bouwvoor en de C-horizont een menglaag ontstaan. Dat oorspronkelijk podzolbodems aanwezig zullen zijn geweest blijkt uit de aanwezigheid van een nog deels intacte BC-horizont in boring 98. Dit zand is donkergeel gekleurd door relatief sterke oxidatie. Het betreft geen aaneengekit, donkergeelbruin zand zoals doorgaan is een B- of Bw-horizont wordt aangetroffen. Het zand uit deze laag is slechts gradueel sterker geoxideerd dan het zeer licht geoxideerde (en daardoor gele) zand van de onderliggende C-horizont. Deze laatste is vrijwel nergens grijs en ligt wat betreft de bovenste 30 cm derhalve niet in de reductiezone.

Alle boringen waarin ondoordringbaar materiaal is aangetroffen zijn gezet tussen de gebouwen van het gebouwencomplex in het noordoosten van het plangebied. Het ligt derhalve voor de hand dat het ondoordringbare materiaal verhardings- en funderingslagen betreft die zijn aangebracht bij de bouw van dit complex.

De foto's in figuur 9 en 10 geven een indruk van de tijdens de oppervlaktekartering en het booronderzoek aangetroffen materialen. Het betreft achtereenvolgens: een slijpsteen, resten van porseleinen pijpen, stukjes leisteen en sub-recent aardewerk. Zeer recent materiaal zoals; (modern) glas, baksteenpuin en plastic zijn hier buiten beschouwing gelaten. Het aangetroffen materiaal komt zeer verspreid voor, is altijd aan het oppervlak of in de humusrijke toplaag aangetroffen en vormt alleen concentraties op locaties waarop aan het oppervlak nog zichtbaar is dat hier in het recente verleden kleine gebouwtjes/schuurtjes hebben gestaan. Het aangetroffen materiaal betreft dan ook geen resten van archeologische betekenis maar resten van elders aangevoerd materiaal dat tamelijk willekeurig over het plangebied verspreid is geraakt of dat de neerslag vormt van de sloop van voornoemde gebouwtjes/schuurtjes. Om deze reden zijn de gedane vondsten vervallen als zijnde; niet archeologisch relevant.

Figuur 9: Foto van een slijpsteen

Figuur 10: Foto's van achtereenvolgens delen van porseleinen pijpen, stukjes leisteen en 19^e/20^e eeuwse aardewerkvondsten.

3 Conclusies en aanbevelingen (selectieadvies)

Binnen het onderzoeksterrein zijn 114 boringen gezet.

Oorspronkelijk hebben de bodems binnen het plangebied waarschijnlijk uit podzolbodems bestaan. Deze zijn tengevolge van bosbouw in de negentiende eeuw en akkerbouw in de twintigste eeuw, vrijwel volledig verloren gegaan. Hierdoor is een tamelijk dikke bouwvoor ontstaan met daaronder een menglaag die wordt gevormd door uit brokken uit de bovenliggende bouwvoor en brokken uit de onderliggende C-horizont.

Het plangebied bestond ten tijde van het onderzoek grotendeels uit akkerland met een goede vondstzichtbaarheid. Hierdoor kon op het overgrote deel van het plangebied een vlakdekkende oppervlaktekartering worden uitgevoerd.

Zowel tijdens het booronderzoek als tijdens de oppervlaktekartering is slechts modern, van elders aangevoerd materiaal aangetroffen. Er is geen vondstmateriaal aangetroffen dat als archeologisch relevant kan worden beschouwd.

De resultaten van het onderzoek geven derhalve geen aanleiding om archeologisch vervolgonderzoek te adviseren. Evenmin zijn tijdens het onderzoek archeologische resten aangetroffen waarmee tijdens de verdere planvorming of bij de uitvoering van de geplande werkzaamheden rekening zou moeten worden gehouden.

Selectieadvies: In verband met het volledig ontbreken van archeologische indicatoren binnen het plangebied, zijn de KNA-onderdelen *Waardstelling en Selectieadvies*, in dit rapport niet nader uitgewerkt.

Indien onverhoopt toch archeologische materialen en/of sporen aangetroffen worden, deze gemeld dienen te worden bij de gemeente Goirle, conform Monumentenwet 1988, artikel 53.

Drs. R.P. Exaltus
Senior-archeoloog

Archeologische tijdschaal

Periode	Datering
Midden- en Laat Paleolithicum (oude steentijd)	250.000 - 9000
Mesolithicum (midden steentijd)	9000 - 4500
Neolithicum (nieuwe steentijd)	4500 - 2100
Bronstijd	2000 - 800
IJzertijd	800 - 12 v. chr
Romeinse tijd	12 v chr - 500 n. chr.
Vroege middeleeuwen	500 - 1000
Late middeleeuwen	1000 - 1500
Nieuwe tijd	1500 - heden

Tijdschaal volgens Es. Van W.A., Sarfatij, H. & P.J. Woltering (red.) 1988

Literatuur

Bilan 2003, Boschkens Bakertand. Archeologisch vooronderzoek van de resterende delen. BILANrapport 2003/41

Es. Van W.A., Sarfatij, H. & P.J. Woltering (red.) 1988. Archeologie in Nederland; De rijkdom van het bodemarchief. Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek. Amersfoort.

Rijksdienst voor het oudheidkundig Bodemonderzoek, ARCHIS II (Archeologisch Informatie Systeem), <http://www.archis.archis.nl:70/archis/>

Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek 2000, IKAW 2 (Indicatieve kaart Archeologische Waarden), Amersfoort.

Grote historische Provincie Atlas van Nederland; deel 4 Zuid-Nederland 1838-1857 1:50.000. Topografische dienst Wolters Noordhoff Groningen 1990

Grote historische topografische Provincie Atlas Noord-Brabant; 1905 1:25.000. Nieuwland Tilburg 2006

Bijlage 1: Boorbeschrijving

Algemene kopgegevens	
Soort boring	BAR
Projectnummer	07-087-S
Projectnaam	Boschkens, Goirle
Deelgebied	Nvt
Organisatie	ArcheoPro
CIS-code	25786
coördinaatsysteem	RD2000
Coördinaatsysteemdatum	ETRS89
Locatiebepaling	GPS en meetlint
Referentievlak	NAP
Bepaling maaiveldhoogte	AHN – Waterpas
Boormethode	Guts en edelman
Boordiameter	3 cm en 15cm
Opdrachtgever	Past2Present-Archeologic